

Про роль методичної служби в запровадженні дуальної форми освіти, професій промисловості

Нормативні документи про освіту передбачають нові підходи до формування змісту професійної освіти, що базуються на професійних компетенціях і професійних стандартах, які забезпечують відповідність підготовки кваліфікованих робітників потребам сучасного ринку праці. Підготовці конкурентоспроможного робітника сприяє запровадження дуальної форми навчання.

Дуальне навчання – це одна з найефективніших форм співробітництва підприємств – замовників кадрів з ЗП/ПТ/О відповідно до якої здобувачі професійної освіти, студенти 35% часу присвячують вивченню теорії, а 65 – практиці в умовах виробництва.

В Криворізькому регіоні накопичений значний досвід роботи НМЦ ПТО в рамках соціального партнерства. В його основу покладена постійна співпраця ЗП/ПТ/О з роботодавцями, з виконавчими органами влади, з громадськими об'єднаннями різних напрямків, галузевими профспілками, центром зайнятості, науковцями тощо.

Методичний супровід цієї роботи забезпечують методисти кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області і головне завдання – поєднати зусилля ЗП/ПТ/О та підприємств, громадськості у покращенні якості освітнього процесу, зокрема, запровадженні дуальної форми здобуття освіти.

В дев'яти закладах міста (ЦППРК № 1, КЦППРКБГ, КПГТЛ, КПГМЛ, КПБЛ, ІПЛ, КЦПОММ, КПТМЛ, КПГЕМЛ) впроваджується дуальна форма здобуття освіти за чотирнадцятьма професіями, а в області 21 заклад впроваджує ДФЗО за 25-ма професіями. Станом на 1-е жовтня випущено і працевлаштовано на підприємства 125 осіб. На сьогодні навчається 429 здобувачів освіти, по області понад 1100 осіб.

Методисти кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області разом із закладами освіти та підприємствами-замовниками кадрів працюють над реалізацією заходів дорожньої карти: укладанням угод «Про спільну діяльність по впровадженню елементів дуальної форми навчання»; розроблення пакетів нормативно-законодавчих документів, навчально-комплектуючої документації; узгодження робочих навчальних планів. Педпрацівники ЗП/ПТ/О проходили стажування на підприємствах в умовах виробництва; на засіданнях галузевих наглядових рад з залізничних, гірничо-металургійних, електромонтажних професій розглядалися питання, щодо впровадження елементів дуальної форми навчання, комплектація навчальних груп, організація роботи наставників із числа фахівців підприємств, їх оплати праці.

Методичною службою проводиться відбір професій закладів освіти, соціальних партнерів на впровадження у професійну підготовку кваліфікованих робітничих кадрів елементів дуальної форми навчання на 2021-2022 н/рік.

Здобувачам освіти (КПГТЛ, КПТМЛ, ЦППРК№1) здійснюється виплата заробітної плати за випуск конкретної продукції, а також підприємство забезпечує їх спецодягом (100%). Всі роботодавці беруть участь в оцінюванні рівня кваліфікації здобувачів освіти за результатами виробничої практики: ПАТ «КЗРК», АТ «ПівдГЗК», ПрАТ «ПівнГЗК».

Підприємства беруть участь у модернізації навчально-матеріальної бази ЗП(ПТ)О: в оновленні устаткування, засобів навчання (КПГТЛ – 71,1 тис.грн; КПТМЛ – придбання стимулятора управління локомотивом).

Підприємства, що здійснюють підготовку за дуальною формою здобуття професійної освіти приймають активну участь в професійній орієнтації молоді, а саме: проведенні Дня відкритих дверей в ЗП(ПТ)О; ознайомленні школярів з роботою підприємств; запрошують ЗП(ПТ)О взяти участь у профорієнтаційних квестах «Метінвест-Travel»; Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності «WorldSkills Україна».

Підприємством ПрАТ «ПівнГЗК» на базі ЗОШ №116 та 110 обладнано профорієнтаційні Центри, що сприяють популяризації професій підприємства.

Основними підприємствами, що залучилися до цієї підготовки в місті є : ПАТ «КЗРК» (КПГТЛ, КПГЕМЛ); ТОВ «Метінвест» - ПрАТ «ЦГЗК» (КПТМЛ); ПрАТ «ПівнГЗК» (КПТМЛ КПГТЛ); АТ «ПівдГЗК» (ЦППРК№1); ТОВ «Вікна Віконда» (КЦППРК БГ); АТ «Укрзалізниця» (КПТМЛ).

Методистами кабінету НМЦ ПТО здійснюється методичний супровід організації дуальної форми здобуття освіти у ЗП(ПТ)О міста, вивчаються проблеми, визначаються шляхи вирішення.

Наші підходи до формування змісту професійної освіти базуються на професійних компетенціях і професійних стандартах, які забезпечують відповідність підготовки кваліфікованих робітників потребам сучасного ринку праці, на доступності та ступеневої освіти, на відповідності змісту національної рамки кваліфікації системи підготовки кваліфікованих кадрів.

Четвертий рік підряд ми запроваджуємо дуальну форму навчання за активною участю громадських інституцій. Це дало можливість швидко реагувати на зміни виробничих технологій, запровадження наставництва на виробництві такий тандем забезпечує кункурентноздатність та мобільність випускників закладів освіти на ринку праці.

Це показали підсумки роботи огляду-конкурсу на звання «Краще підприємство – замовник кадрів року», Кращий колективний договір по роботі з молоддю та кращий наставник за дуальною формою навчання.

Державно-приватне партнерство стає дієвим практичним механізмом для спільного використання ресурсів таких як: навчально-матеріальна база

підприємств, лабораторій, університетів, коледжів, дільниці, полігони, майстерні. Ми залучаємо спеціалістів підприємств до розробки нових програм з професій на виробництві, планів регіонального та галузевого розвитку, оцінки якості підготовки робітничих кадрів.

Міська профспілка металургів та гірників вшанувала переможців огляду конкурсу «Кращий наставник на виробництві за дуальною формою навчання освіти».

20 кращим наставникам були вручені почесні дипломи, стрічки «Кращий наставник на виробництві за дуальною формою навчання», сувенірні книги «Яскраві сторінки профтехосвіти Криворіжжя», «Легенди трудового Кривбасу», спеціальний випуск газети «Вместе», футболки, грошові премії. Такий захід в Кривбасі по вшануванні наставників пройшов вдало.

Створенні та діють наглядові ради галузевого спрямування, через які забезпечується системна робота, пов'язана з підготовкою робітничих кадрів в ЗП/ПТ/О шляхом передбачення в колективних договорах, угодах, зобов'язань щодо здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою кваліфікованих робітників за дуальною формою навчання.

Індикаторами результативності і ефективності роботи ради соціального партнерства в галузі ПТО є:

- виконання регіонального та державного замовлення;
- працевлаштування випускників ЗП/ПТ/О;
- розширення освітніх послуг, залучення до цієї справи громадськості, роботодавців, підприємств, науковців, служби зайнятості;
- підвищення якості професійної підготовки випускників.

В 2020-2021 році відбулися засідання фахових рад з залізничних професій (двічі). (Криворізьке депо №2, управління залізничного транспорту ПАТ «КЗРК».

- семінар-практикум на базі Криворізького державного педуніверситету кафедри професійно-технологічної освіти і навчання з упровадження дуальної форми навчання.
- проведено 2 професійні стартапи « Наші професії – ваше майбутнє» для учнів ЗОШ з залученням роботодавців ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», АТ «Південний ГЗК», ПрАТ «ПівнічнийГЗК», Криворізька дирекція залізничних перевезень.
- Проведено огляд-конкурс «Кращий наставник на виробництві за дуальною формою навчання (ПАТ «КЗРК», АТ «Південний ГЗК», ПрАТ «Північний ГЗК», Центральний ГЗК).
- Проведено практичну конференцію на базі ПЗ «Центр професійної освіти і навчання» з теми: «Покращення комунікаційної системи співпраці з роботодавцями малого та середнього бізнесу гірничо-металургійної галузі щодо впровадження дуальної форми освіти».

Оновлення змісту профпідготовки здійснюється через розробку стандартів професійної (професійно-технічної) освіти з конкретних професій на компетентнісній основі. Так в регіоні розроблено державні стандарти ПТО з професій «Машиніст бульдозера», «Монтажник – складальник металопластикових конструкцій», «фрезерувальник»; створені підручники, посібники, навчально-контролюючі комплекси з врахуванням сучасного обладнання та технологій. Професійному зростанню педпрацівників сприяє підвищення кваліфікації та стажування з опанування навичок роботи на високопродуктивній гірничій техніці фінсько-шведських фірм, які використовуються на гірничих підприємствах МЕТІНВЕСТ ПАТ «Південний ГЗК», ПАТ «Північний ГЗК», ПАТ «Інгулецький ГЗК».

Є ряд проблемних питань, які потрібно вирішувати, а саме:

1. Віковий ценз здобувачів освіти з виходом на виробництво повинен бути не менше 18 років.
2. Необхідні лише професії на потребу виробництва регіону.
3. Інтегровані професії – це довші терміни підготовки.
4. Низький рівень кваліфікації випускників (III-IVр.).
5. Не всі підприємства регіону готові працювати за ДФЗО в умовах кризи, наприклад ПАТ «АМКР» - має свою стратегію підготовки кадрів через стажування (проект «Стати професіоналом», а ДФЗО – тільки вивчає).
6. Нестабільність роботи підприємств малого та середнього бізнесу, їм потрібні не професії, а спеціалізації на види робіт.
7. Графік навчального процесу за робочими навчальними планами не відповідає вимогам роботодавців (чергування теорії-практики).
8. Наставники виробництва потребують психолого-педагогічних знань та методики виробничого навчання. Стимулювання підприємств – роботодавців, які беруть участь у провадженні дуальної форми здобуття освіти.
9. Значні фінансові витрати на оновлення технологічного парку за професіями промисловості. Оплата праці наставників.

Методисти кабінету НМЦ ПТО у Дніпропетровській області, протягом останніх трьох років створили певну систему співробітництва з соцпартнерами всіх форм власності, які є користувачами педагогічних послуг закладів профтехосвіти, чи співучасниками виконання укладених угод з підготовки кадрів за дуальною формою освіти до вимог ринку праці регіону. Співпраця з громадськими об'єднаннями різних напрямків, науковцями, роботодавцями сприяє поєднанню зусиль ЗП/ПТ/О та підприємств у покращенні якості освітнього процесу за дуальною формою освіти, підвищенню престижу професійної, професійно-технічної освіти, адаптації випускників закладів ПТО в соціумі.

Разом з тим, нові виклики часу – у зв'язку з ускладненням епідемічної ситуації змінами в економіці, запровадженням інформаційних технологій, вказують на

необхідність змін та методів роботи з соціальними партнерами і ставлять **нові завдання**:

1. Надавати методичну допомогу з ліцензування нових професій до потреб ринку праці.
2. Своєчасно реагувати на запит суспільства по запровадженню дуальної форми освіти, демографічну ситуацію, карантин тощо, використовуючи можливості центрів нових виробничих технологій, навчальних центрів професійної кар'єри, навчально-практичних центрів ЗП/ПТ/О.
3. Враховувати в угодах про співпрацю необхідність призначення координаторів та наставників для здобувачів освіти за ДФЗО. Здійснювати навчання наставників виробництва за програмою НМЦ ПТО.
4. Постійно проводити робочі зустрічі з роботодавцями, індивідуальні консультування відповідальних осіб підприємств щодо впровадження ДФЗО.
5. Забезпечити проведення наглядових галузевих рад відповідно до економіки регіону: залізничних, гірничих, будівельних професій.
6. Забезпечити стажування педпрацівників ЗП(ПТ)О на цих підприємствах.
7. Узагальнити досвід КПТМЛ з впровадження ДФЗО на підприємствах .
8. Забезпечити проведення семінарів-практикумів та занять Школи впровадження нових виробничих технологій на підприємствах, де впроваджується ДФЗО.
9. Сприяти поширенню громадського впливу на осучаснення змісту формування робітничого потенціалу, активізації роботи педпрацівників ЗП/ПТ/О, наставників, кадрових служб роботодавців, учнівського самоврядування, підвищення іміджу та значимості ПТО.
10. Висвітлювати на сайті НМЦ ПТО та в ЗМІ хід впровадження елементів ДФЗО.

Методична служба буде і в подальшому здійснювати методичний супровід цієї роботи та сприятиме поширенню кращого досвіду ЗП/ПТ/О, розширенню переліку професій на вимогу ринку праці.